

WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W POZNANIU

INFORMACJA O STANIE ŚRODOWISKA I DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ WIELKOPOLSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W POWIECIE ŚREDZKIM W ROKU 2012

Opracowanie:

*Wydział Monitoringu Środowiska
pod kierunkiem Marii Pułyk
Wydział Inspekcji
pod kierunkiem Małgorzaty Koziańskiej*

Zatwierdził:

Poznań, czerwiec 2013

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
2. WYBRANE CECHY POWIATU	6
3. STAN ŚRODOWISKA	9
3.1. Monitoring jakości powietrza	9
3.2. Monitoring jakości wód	10
3.2.1. Monitoring jakości wód powierzchniowych	10
3.2.2. Monitoring jakości wód podziemnych	13
3.3. Monitoring jakości gleby i ziemi	15
3.4. Monitoring hałasu	15
3.5. Monitoring pól elektromagnetycznych	18
3.6. Monitoring gospodarki odpadami	19
3.7. Podsumowanie	22
4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	24
5. POWAŻNE AWARIE	24

1. WPROWADZENIE

Opracowanie ma na celu przedstawienie stanu środowiska oraz wyników działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na terenie powiatu średzkiego w roku 2012. Do jego przygotowania wykorzystano badania własne WIOŚ w Poznaniu, wyniki badań będące w posiadaniu WIOŚ oraz ustalenia z kontroli użytkowników środowiska, prowadzonych przez inspektorów WIOŚ.

Ostateczna ocena stanu środowiska w 2012 roku jest w trakcie opracowywania i po weryfikacji przez GIOŚ zostanie opublikowana w IV kwartale 2013 roku w formie „Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2012”.

Bieżące informacje dotyczące stanu środowiska na terenie całego województwa wielkopolskiego znaleźć można na stronie internetowej www.poznan.wios.gov.pl.

Zadania w zakresie ochrony przyrody, w tym ustanawianie form ochrony przyrody oraz sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem określonych ustawą zakazów w stosunku do tych form, realizuje Regionalny Konserwator Przyrody.

2. WYBRANE CECHY POWIATU

Powiat średzki położony jest w centralnej części województwa wielkopolskiego, obejmuje obszar o powierzchni 624 km², a zamieszkują go 56653 osoby (stan na dzień 31.12.2012, wg GUS). Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego powiat ten położony jest:

- w makroregionie Pojezierze Wielkopolsko-Kujawskie: mezoregion Równina Wrzesińska oraz
- w makroregionie Pradolina Warciańsko-Odrzańska: mezoregion Kotlina Śremska.

Gospodarka powiatu ma charakter rolniczo-przemysłowy; użytki rolne zajmują około 74% powierzchni.

Administracyjnie powiat podzielony jest na:

- jedną gminę miejsko-wiejską: Środa Wielkopolska,
- cztery gminy wiejskie: Dominowo, Krzykosy, Nowe Miasto nad Wartą, Zaniemyśl.

Ponad 92% ludności powiatu korzysta z sieci wodociągowej, a 63,3% z sieci kanalizacyjnej (stan na dzień 31 grudnia 2011, dane wg GUS).

W ewidencji WIOŚ w Poznaniu znajduje się 37 mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków eksploatowanych na terenie powiatu średzkiego. Dane o ilości ścieków komunalnych pochodzą z Wykazów zawierających zbiorcze zestawienia informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat.

Lp.	Gmina	Miejscowość/Eksploatujący	Obszar obsługiwany	Ilość ścieków w roku 2012 /m ³ /	
1	Dominowo	Murzynowo Kościelne Urząd Gminy Dominowo	Murzynowo Kościelne	6185	
2		Giecz Urząd Gminy Dominowo	Giecz	3788,4	
3		Chłapowo Zakład Usług Komunalnych w Dominowie	Dominowo, Chłapowo	54750	
4		Zberki Zakład Usług Komunalnych w Dominowie	Zberki	2000	
5	Krzykosy	Sulęcinek Gmina Krzykosy	cała gmina	49588,8	
6	Nowe Miasto nad Wartą	Nowe Miasto nad Wartą Gmina Nowe Miasto nad Wartą	Nowe Miasto	52894	
7		Klęka Gmina Nowe Miasto nad Wartą	Klęka, Aleksandrów, Wolica Kozia, Wolica Nowa,	67455	
8		Chocicza Gmina Nowe Miasto nad Wartą	Boguszyn (część skanalizowana), Kolniczki, Utrata, Komorze, Teresa, Chocicza	93780	
9	Zaniemyśl	Łękno Zakład Gospodarki Komunalnej	cała gmina	156616	
10	Środa Wlkp.	Chwałkowo / Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Wodociągów i Kanalizacji w Środzie Wielkopolskiej	Miasto Środa Wielkopolska, Kijewo (część wsi), Janowo, Mączniki, Dębicz, Chwałkowo (część wsi w pobliżu oczyszczalni)	1457300	
11		Koszuty	Miejskie Przedsiębiorstw o Energetyki Ciepłej Wodociągów i Kanalizacji w Środzie Wielkopolskiej	Koszuty	13349
12		Słupia Wielka		Słupia Wielka	12530
13		Szlachcin		Szlachcin	8027
14		Winna Góra		Winna Góra	8560
15		Zdziechowice		Zdziechowice-Pławce	16626
16		Bieganowo		Bieganowo	4630
17	Brodowo A		część Brodowa	7043	

Lp.	Gmina	Miejscowość/Ekspluatujący	Obszar obsługiwany	Ilość ścieków w roku 2012 /m ³ /	
Lp.	Gmina	Miejscowość/Ekspluatujący	Obszar obsługiwany	Ilość ścieków w roku 2012 /m ³ /	
18	Środa Wlkp.	Brodowo B	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Wodociągów i Kanalizacji w Środzie Wielkopolskiej	Część Brodowa	4595
19		Brzeziny		Brzeziny	1092
20		Chocicza		Chocicza	2216,8
21		Chudzice		Chudzice	1710
22		Czarne Piątkowo		Czarne Piątkowo	2249
23		Dębiczek		Dębiczek	1822
24		Januszewo		Januszewo	3060
25		Koszuty Huby		Koszuty Huby	2934
26		Nadziejewo		Nadziejewo	5030
27		Olszewo		Olszewo	960
28		Pierzchno		Pierzchno	1380
29		Połażejewo		Połażejewo	5022
30		Romanowo		Romanowo	6869
31		Starkówiec Piątkowski		Starkówiec Piątkowski	700,8
32		Starkówiec Piątkowski + Czarne Piątkowo		Starkówiec Piątkowski, Czarne Piątkowo	3486
33		Strzeszki		Strzeszki	3862,5
34		Tadeuszewo		Tadeuszewo	1688
35	Topola	Topola	3183		
36	Zielniki	Zielniki	3730		
37	Żabikowo	Żabikowo	1098		

Powiat średzki wchodzi w skład Regionu VI gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wielkopolskim. Regiony zostały wydzielone w „Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017” uchwalonym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 sierpnia 2012 r. Wielkopolskę podzielono na 10 regionów, w każdym z nich wyznaczono też regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.

Region gospodarki odpadami komunalnymi to określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar zamieszkiwany co najmniej przez 150 000 mieszkańców. Regionem gospodarki odpadami komunalnymi może być też gmina licząca powyżej 500 000 mieszkańców.

Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) to zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii.

W Regionie VI regionalną instalacją jest mechaniczno-biologiczna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych w Witaszyczkach, gmina Jarocin. Instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi Regionu VI są: sortownie odpadów w Mateuszewie (gmina Śrem) i w Pławcach (gmina Środa Wlkp.); kompostownie w Mateuszewie (gmina Śrem), w Elżbietowie (gmina Nowe Miasto nad Wartą), w Cielczy (gmina Jarocin); składowiska odpadów w Mateuszewie (gmina Śrem), w Witaszyczkach (gmina Jarocin), w Brzostkowie (gmina Żerków), w Smogorzewie (gmina Piaski), w Nadziejewie (gmina Środa Wlkp.).

Na terenie powiatu w 2012 r. funkcjonowało jedno składowisko odpadów komunalnych, jedna kompostownia i jedna sortownia.

Gminy powiatu średzkiego należą do porozumienia międzygminnego „Porozumienie Międzygminne w Jarocinie” realizującego w ich imieniu zadania z zakresu zagospodarowania odpadów komunalnych:

Gminy należące do porozumienia	Zadania
Jarocin, Jaraczewo, Kotlin, Nowe Miasto nad Wartą, Żerków, Krzykosy, Czermin, Gizałki, Dobrzyca, Chocz, Borek Wlkp., Zaniemyśl, Książ Wlkp., Środa Wlkp., Piaski, Dominowo, Kórnik, Śrem.	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie i stworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami dla stron Porozumienia, w tym aktualizacje planów gminnych dla obszaru gmin wchodzących w skład Porozumienia, - Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów (ZZO) Jarocin z siedzibą w Witaszyczkach, - Przeprowadzenie procesu inwestycyjnego polegającego na budowie ZZO Jarocin z siedzibą w Witaszyczkach, - Nadzór nad funkcjonowaniem wspólnego systemu gospodarki odpadami i osadami ściekowymi.

3. STAN ŚRODOWISKA

3.1. MONITORING JAKOŚCI POWIETRZA

W roku 2012 jakość powietrza na terenie powiatu średzkiego monitorowano w jednym punkcie w miejscowości Murzynowo Kościelne metodą pasywną – metodą wskaźnikową, polegającą na miesięcznej ekspozycji specjalnie przygotowanych próbników, zawieszonych na wysokości około 2 metrów i oznaczaniu zanieczyszczeń raz na miesiąc. Metodą tą prowadzono badania stężeń dwutlenku siarki i tlenków azotu. Badania są kontynuowane w roku 2013.

Z badań przeprowadzonych w roku 2012 wynika, że średnia dla roku wartość dwutlenku siarki wyniosła $6,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a dwutlenku azotu – $21,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ocenę jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2012, wykonano zgodnie podziałem województwa na strefy, gdzie strefę stanowi:

- aglomeracja miasta Poznań,
- miasto Kalisz,
- strefa wielkopolska (w której zlokalizowany jest powiat średzki).

Celem rocznych ocen jakości powietrza jest:

- określenie jakości powietrza w strefach;
- wskazanie ewentualnych przekroczeń standardów jakości powietrza, poziomów docelowych i poziomów celów długoterminowych;
- wskazanie prawdopodobnych przyczyn ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń.

Oceny jakości powietrza w strefach dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów: ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, powinno być zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia

Do oceny jakości powietrza w powiecie średzkim pod kątem ochrony zdrowia wykorzystano pomiary wykonywane na terenie powiatu, klasyfikację na zasadzie analogii – pomiary substancji wykonane na innych stanowiskach pomiarowych w strefie wielkopolskiej oraz wyniki modelowania matematycznego. Wartości otrzymane w roku 2012 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na zakwalifikowanie powiatu, będącego składową strefy wielkopolskiej, do poniższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu $\text{PM}_{2,5}$ oraz metali oznaczanych w pyłe PM_{10} ,
- do klasy C – ze względu na wynik oceny ozonu, pyłu PM_{10} i benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe PM_{10} . W przypadku pyłu PM_{10} podkreślić należy, że odnotowywane są tylko przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla 24-godzin. Na żadnym stanowisku nie odnotowano przekroczeń stężenia średniego dla roku.

Stwierdzono również przekroczenie wartości normatywnej ozonu ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy / powiatu	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
wielkopolska / powiat średzki	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C

Ocena pod kątem ochrony roślin

Do oceny jakości powietrza w powiecie średzkim pod kątem ochrony roślin wykorzystano pomiary wykonywane na terenie powiatu, klasyfikację na zasadzie analogii – pomiary substancji wykonane na innych stanowiskach pomiarowych w strefie wielkopolskiej oraz wyniki modelowania matematycznego. Wartości otrzymane w roku 2012 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na zaklasyfikowanie powiatu będącego składową strefy wielkopolskiej do poniższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, tlenków azotu,
- do klasy C – ze względu na wynik oceny ozonu.

Stwierdzono również przekroczenie wartości normatywnej ozonu ($6000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \times \text{h}$) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy / powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃
wielkopolska / powiat średzki	A	A	C

3.2. MONITORING JAKOŚCI WÓD

3.2.1. MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Badania stanu wód w 2012 roku wykonywano w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, w oparciu o „Aneks nr 2 do Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2010–2012”.

Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza *oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych*.

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej do roku 2015 należy osiągnąć dobry stan wszystkich wód.

Program monitoringu wód na terenie województwa realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań,

- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie dla wód przeznaczonych do spożycia) – ograniczony zakres badań.

Na terenie powiatu średzkiego wyznaczono jednolite części wód płynących:

- Moskawa do Wielkiej,
 - Moskawa od Wielkiej do ujścia,
 - Kanał Bobrowski,
 - Brodek,
 - Baba,
 - Kanał Roguski,
 - Miłosławka od Kanału Połczyńskiego do ujścia,
 - Warta od Lutyni do Moskawy,
 - Głuszynka,
- oraz dwie jednolite części wód stojących:
- Jezioro Raczyńskie,
 - jezioro Jeziory Wielkie.

Wyznaczone JCW płynące reprezentują różne typy abiotyczne:

- 16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty,
- 17 – potok nizinny piaszczysty,
- 20 – rzeka nizinna żwirowa,
- 21 – wielka rzeka nizinna,
- 25 – ciek łączący jeziora.

JCW stojące zaliczono do typu abiotycznego 3b – są to jeziora o wysokiej zawartości wapnia, niestratyfikowane, o dużym wpływie zlewni na jakość wód.

Program monitoringu wód powierzchniowych na terenie powiatu średzkiego w roku 2012 obejmował JCW:

- Moskawa od Wielkiej do ujścia – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu średzkiego w miejscowości Kępa Wielka (1,5 km biegu rzeki), badania wykonywane w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu obszarów chronionych:
 - wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
 - przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie;
- Moskawa do Wielkiej – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu średzkiego w miejscowości Nietrzanowo (22,4 km), badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych:
 - wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
 - przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,
 - przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych;
- Miłosławka od Kanału Połczyńskiego do ujścia – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu średzkiego, w miejscowości Garby (3,2 km), badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych:
 - wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,

- przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Badania wód Jeziora Raczyńskiego prowadzone są w ramach monitoringu operacyjnego w bieżącym roku.

Ocena stanu wód powierzchniowych

Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu lub potencjału ekologicznego oraz ocena stanu chemicznego. Stan wód określany jest jako:

- dobry – jeśli stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest jako bardzo dobry (stan), maksymalny (potencjał) lub dobry, a jednocześnie stan chemiczny jest dobry;
- zły – w pozostałych przypadkach.

Stan ekologiczny – określany jest dla naturalnych jednolitych części wód, potencjał ekologiczny – określany jest dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód. Stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest jako:

- bardzo dobry (stan) lub maksymalny (potencjał),
- dobry,
- umiarkowany,
- słaby,
- zły.

Na ocenę stanu/potencjału ekologicznego składa się:

- klasyfikacja elementów biologicznych, prowadzona w zakresie klas I–V,
- klasyfikacja elementów fizykochemicznych:
 - dla rzek w zakresie: klasa I, klasa II lub stan/potencjał poniżej dobrego,
 - dla jezior w zakresie: stan/potencjał dobry lub poniżej dobrego,
 - ocena wskaźników jakości wód z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) w zakresie: klasy I, II lub stanu/potencjału poniżej dobrego (dla rzek i jezior),
- klasyfikacja elementów hydromorfologicznych, prowadzona w zakresie klas I lub II.

Jeśli JCW objęta jest monitoringiem obszarów chronionych należy sprawdzić spełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych i zweryfikować ocenę stanu/potencjału ekologicznego. Niespełnienie wymagań dla obszarów chronionych obniża ocenę z bardzo dobrego stanu ekologicznego, maksymalnego potencjału ekologicznego lub dobrego stanu/potencjału ekologicznego do umiarkowanego stanu/potencjału, a tym samym do złego stanu wód.

Ocena stanu chemicznego wykonywana jest na podstawie analizy wyników badań wskaźników chemicznych z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Stan chemiczny klasyfikuje się jako dobry lub poniżej dobrego.

Szczegółowe oceny stanu wód powierzchniowych są zamieszczone na stronie internetowej WIOŚ www.poznan.wios.gov.pl.

Poniżej przedstawiono ocenę stanu wód płynących na terenie powiatu średzkiego za 2012 rok.

W JCW Moskawa od Wielkiej do ujścia stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego, tym samym wynikowy zły stan wód. O ocenie potencjału ekologicznego zdecydowały badane elementy biologiczne (fitobentos, makrofity i makrobezkręgowce bentosowe) oraz fizykochemiczne (ogólny węgiel organiczny, azot Kjeldahla, fosforany, fosfor ogólny i węglowodory ropopochodne). Na ocenę stanu chemicznego wpływ miało przekroczenie wartości granicznej dla rtęci.

W JCW Moskawa do Wielkiej określono słaby stan ekologiczny, a tym samym zły stan wód. O ocenie zdecydował element biologiczny – fitobentos.

W JCW Miłosławka od Kan. Połczyńskiego do ujścia stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny, tym samym zły stan wód. O ocenie potencjału ekologicznego zdecydował element biologiczny makrofity oraz elementy fizykochemiczne (ogólny węgiel organiczny, azot amonowy, azot Kjeldahla, fosforany, fosfor ogólny). We wszystkich badanych JCW stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

Nazwa ocenianej JCW	Moskawa od Wielkiej do ujścia	Moskawa do Wielkiej	Miłosławka od Kan. Połczyńskiego do ujścia
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Maskawa - Kępa Wielka	Maskawa - Nietrzebowo	Miłosławka - Garby
Typ abiotyczny	20	16	17
Silnie zmieniona lub sztuczna jcw	TAK	NIE	TAK
Program monitoringu	MD, MOC	MO, MOC	MO, MOC
Klasa elementów biologicznych	III	IV	III
Klasa elementów hydromorfologicznych	II	I	II
Klasa elementów fizykochemicznych	PPD	PSD	PPD
Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	PPD	nie badano	nie badano
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY	SŁABY	UMIARKOWANY
Czy jcw występuje na obszarze chronionym?	TAK	TAK	TAK
Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	N	N	N
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	UMIARKOWANY	SŁABY	UMIARKOWANY
STAN CHEMICZNY	PSD	nie badano	nie badano
STAN WÓD	ZŁY	ZŁY	ZŁY

Potencjał ekologiczny JCW silnie zmienionej	
Stan ekologiczny JCW naturalnej	

PPD – poniżej potencjału dobrego

PSD – poniżej stanu dobrego

N – nie spełnia wymagań postawionych dla obszarów chronionych

3.2.2. MONITORING JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie powiatu średzkiego zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 150 *Pradolina Warszawa-Berlin* (GZWP nr 150), będący zbiornikiem czwartorzędowym o znaczeniu ponadregionalnym, gdyż równoleżnikowo przecinając obszar Wielkopolski przebiega dalej na wschód i na zachód. Zbiornik ten narażony jest na zanieczyszczenia antropogeniczne ze względu na swój „odkryty” charakter (intensywna wymiana pomiędzy wodami infiltracyjnymi a podziemnymi).

Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) na terenie powiatu średzkiego

GZWP	Nazwa zbiornika	Wiek utworów	Typ zbiornika	Średnia głębokość	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne
				m	tys. m ³ /d
150	Pradolina Warszawa-Berlin	Qp	porowy	25-30	456

Objaśnienia:

Qp –zbiornik czwartorzędowy pradolinny

Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to zostało wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną. Oznacza ono określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Na terenie województwa wielkopolskiego wyznaczono 18 jednolitych części wód podziemnych, w tym na obszarze powiatu średzkiego 2 JCWPd:

- jednolita część wód podziemnych nr 73, obejmująca ponad 95% obszaru powiatu;
- jednolita część wód podziemnych nr 62,

obie są zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

W roku 2012 badania jakości wód podziemnych na terenie powiatu średzkiego prowadzone były przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Wyniki monitoringu operacyjnego wód podziemnych, którym zostały objęte jednolite części wód podziemnych zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu

Badania prowadzono dwa razy w roku – wiosną i jesienią w 6 punktach badawczych. Jakość wód mieściła się w granicach III klasy (wody zadowalającej jakości).

Ocena jakości wód podziemnych na terenie powiatu średzkiego w roku 2012 /według PIG/

Nr otworu	Lokalizacja otworu	Wody	Stratygrafia	Klasa jakości wód	Wskaźniki decydujące o klasie jakości wód	Użytkowanie terenu
2592	Trzebisławki gmina Środa Wlkp	W	NgM	III	wodorowęglany,	Grunty orne
2595	Brodowo gmina Środa Wlkp	W	Q	III	wodorowęglany	Grunty orne
2693	Babin gmina Środa Wlkp	W	NgM	III	wodorowęglany, żelazo	Zabudowa wiejska
2601	Giecz gmina Dominowo	W	NgM	III	wodorowęglany	Zabudowa wiejska
2602	Murzynowo Kościelne gmina Dominowo	W	Q	III	wodorowęglany	Zabudowa wiejska
2598	Jeziory Wielkie gmina Zaniemyśl	W	Q	III	wodorowęglany	Zabudowa wiejska

Objaśnienia:

Wody: W – wgłębne, G – gruntowe;

Stratygrafia: NgM- – neogen miocen, Q – czwartorzęd;

Klasa wód: I – wody o bardzo dobrej jakości, II – wody dobrej jakości, III– wody zadowalającej jakości; IV – wody niezadowalającej jakości, V – wody złej jakości.

3.3. MONITORING JAKOŚCI GLEBY I ZIEMI

Monitoring jakości gleby i ziemi stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, a szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich. Ostatnie badania gleb były prowadzone w roku 2010.

W ramach krajowej sieci, na którą składało się 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie kraju, w Wielkopolsce wytypowano do badań 17 punktów pomiarowych, w tym na terenie powiatu średzkiego – 1 punkt w miejscowości Winna Góra w gminie Środa Wielkopolska.

O wartości użytkowej gleby w zakresie funkcji produkcji rolniczej mówią klasa bonitacyjna i kompleks przydatności rolniczej.

Gleba badana w miejscowości Winna Góra to gleba średnio dobra (klasa bonitacyjna III b), o przydatności rolniczej określonej przez kompleks 4 (żytni bardzo dobry). Analiza próbek gleby wykazała odczyn pH 5,25 (gleba kwaśna).

Jako przedział optymalny dla procesów biologicznych, związanych z metabolizmem większości gatunków roślin i mikroorganizmów glebowych przyjmuje się wartości pH od 5,5 do 7,2. Wartość pH poniżej 4,5 sygnalizuje o niebezpieczeństwie degradacji gleb, a wartość powyżej 7,0 świadczy o jej alkalizacji, która może wykazywać ujemne skutki dla gleby i roślin.

W analizowanej glebie nie stwierdzono nadmiernego zasolenia oraz zanieczyszczenia siarką. Zawartość siarki przyswajalnej według IUNG oceniono jako średnią (stopień II). Siarka jest niezbędnym do życia roślin składnikiem pokarmowym, jednak zarówno jej nadmiar w glebie (spowodowany głównie opadem dwutlenku siarki z atmosfery) jak i zbyt niska zasobność gleby w siarkę mogą być szkodliwe dla wzrostu roślin oraz jakości plonu.

Radioaktywność gleby pozostawała na poziomie typowym dla gleb rolniczych nieskażonych.

Analizy oznaczonych metali śladowych (cynku, miedzi, niklu, kadmu, ołowiu) wykazały ich naturalną zawartość, czyli stopień 0 zanieczyszczenia gleby.

Nie stwierdzono także zanieczyszczenia gleby wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (WWA), które są jedną z grup trwałych zanieczyszczeń organicznych, a część tych związków wykazuje silne właściwości toksyczne, mutagenne i rakotwórcze (ocena według *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi* – Dz. U. Nr 165, poz.1359).

Gleby niezanieczyszczone, o naturalnych zawartościach metali śladowych mogą być przeznaczone pod wszystkie uprawy ogrodnicze i rolnicze, zgodnie z zasadami racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Jednak na glebach kwaśnych odczyn jest czynnikiem ograniczającym plonowanie większości roślin uprawnych, a spadek plonu zależy od wrażliwości poszczególnych gatunków.

3.4. MONITORING HAŁASU

Prawidłowe kształtowanie klimatu akustycznego środowiska wymaga konsekwentnego uwzględniania zagadnień akustycznych w polityce przestrzennej, w szczególności na etapie uchwalania planów zagospodarowania przestrzennego. Istotne znaczenie ma jednoznaczność ich zapisów, umożliwiająca przypisanie poszczególnym wyróżnionym kategoriom terenów dopuszczalnej wartości poziomu hałasu w środowisku. Spełnienie tego wymagania jest niezbędne

dla prawidłowego ustalenia szczegółowego zagospodarowania terenu, zwłaszcza położenia nieprzekraczalnej linii zabudowy w stosunku do źródeł hałasu lub możliwości prowadzenia różnego rodzaju działalności oraz realizacji zabudowy o różnych funkcjach.

W związku z liberalizacją wymagań dotyczących hałasu drogowego i kolejowego dokonaną rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 r., poz. 1109), wskazane jest kształtowanie zagospodarowania terenu zapewniające bardziej rygorystyczne niż wymagane aktualnym rozporządzeniem ograniczenie oddziaływania hałasu na tereny podlegające ochronie. Zachowanie obowiązujących obecnie dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, podyktowanych realnymi możliwościami zmniejszenia hałasów drogowych i kolejowych, nie gwarantuje eliminacji ich dokuczliwości.

Ze względu na powszechność występowania, znaczny zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska są hałasy komunikacyjne.

Przez teren powiatu przebiegają drogi krajowe nr 11 Kórnik – Jarocin (Kołobrzeg – Bytom) i nr 15 Miąskowo – Września (Trzebnica – Ostróda) oraz drogi wojewódzkie nr 432 Śrem – Września i nr 436 Książ Wielkopolski – Nowe Miasto nad Wartą. W północnej części powiatu wytyczony został niewielki odcinek autostrady A2. Główny szlak kolejowy powiatu przebiega wzdłuż linii Poznań – Jarocin.

W przypadku hałasów pochodzących od dróg i linii kolejowych dopuszczalny poziom hałasu dla wskaźnika długookresowego L_{DWN} (poziom dziennie-wieczorno-nocny) wynosi – w zależności od przeznaczenia terenu – od 50 dB do 70 dB, natomiast dla wskaźnika L_N (długookresowy poziom hałasu w porze nocy) od 45 dB do 60 dB. W odniesieniu do pojedynczej doby ustalono wartość dopuszczalną równoważnego poziomu hałasu L_{AeqD} w porze dnia równą od 50 dB do 68 dB, natomiast wartość równoważnego poziomu hałasu w porze nocy (L_{AeqN}) wynosi od 45 dB do 60 dB.

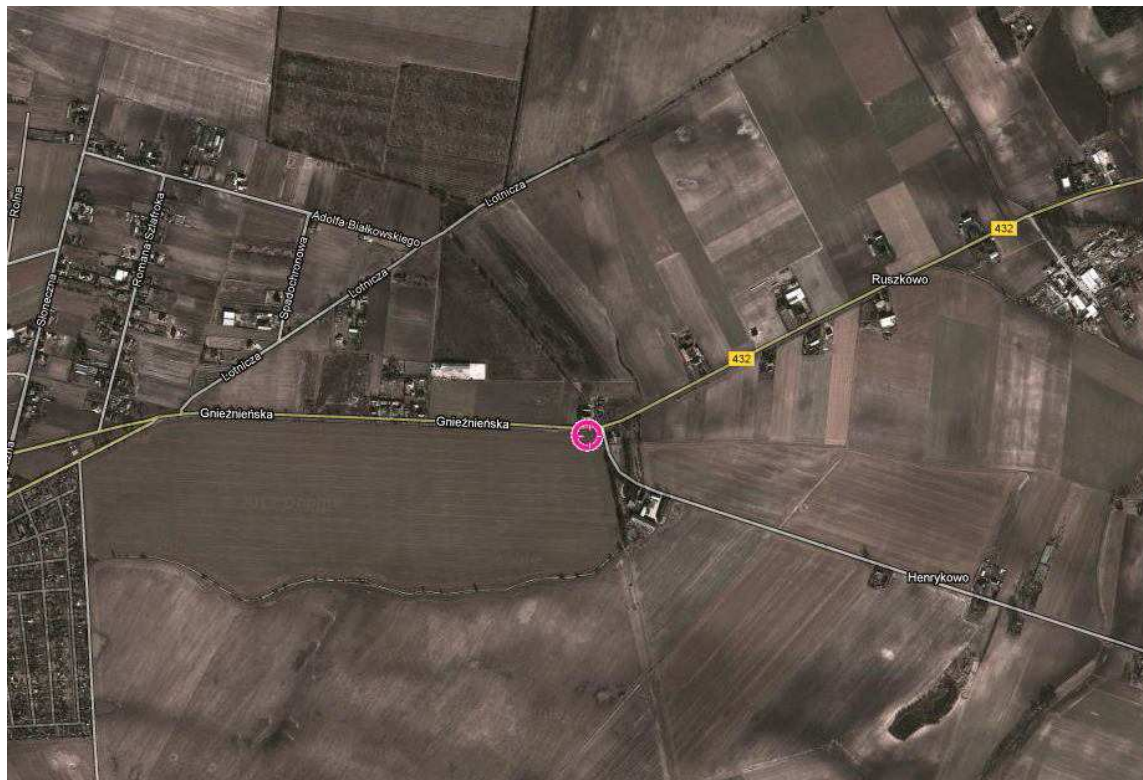
Jeżeli w związku z eksploatacją drogi lub linii kolejowej powstaje hałas przekraczający wartości dopuszczalne, zarządzający zobowiązany jest do podjęcia działań eliminujących stwierdzone przekroczenia, nie przewiduje się natomiast wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku. Inspekcja Ochrony Środowiska nie ma zatem możliwości dyscyplinowania zarządzających drogami poprzez ukaranie administracyjną karą pieniężną. Z tego powodu, jak również z uwagi na trudności w likwidacji konfliktów akustycznych, uwzględnienie potrzeby zapewnienia komfortu akustycznego środowiska na etapie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego jest najbardziej efektywnym instrumentem w walce z hałasem.

W roku 2012 na terenie powiatu średzkiego WIOŚ nie prowadził pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego. Wyniki badań zrealizowanych w 2005 r. w rejonie szkoły podstawowej przy ul. Dąbrowskiego w Środzie Wielkopolskiej zostały przedstawione w „Raporcie o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2005”. W roku 2010 pomiary poziomu hałasu na terenie powiatu wykonane zostały w ramach realizacji ustawowego obowiązku okresowych pomiarów hałasu przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad (otoczenie drogi krajowej nr 11 – Żabikowo, Środa Wlkp., Brodowo), Autostradę Wielkopolską S.A. i Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu (Środa Wlkp., ul. Niedziałkowskiego – w ciągu drogi wojewódzkiej nr 432). Wyniki pomiarów i rejestracji natężenia ruchu pojazdów przedstawiono w „Raporcie o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010”.

W roku 2012 pomiary poziomu hałasu prowadzone były w Środzie Wielkopolskiej, w otoczeniu drogi wojewódzkiej nr 432, przy wjeździe do miasta od strony wschodniej, w ramach badań monitoringowych zaplanowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Punkt pomiarowy usytuowano w rejonie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w odległości 10 m od drogi, tj. w odległości odpowiadającej położeniu linii zabudowy, na

wysokości 4 m nad gruntem. Badania wykonano metodą rejestracji ciągłej, którą objęto cztery doby powszednie i dwie doby weekendowe.

Lokalizację punktu pomiarowego i wyniki pomiarów przedstawiono poniżej.

Punkt pomiaru poziomu hałasu w otoczeniu drogi wojewódzkiej nr 432 w Śródzie Wielkopolskiej

Wyniki pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu pojazdów dla drogi wojewódzkiej nr 432 w roku 2012 r., dla odległości 10 m od drogi

Czas pomiaru	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq} (dB)		Natężenie ruchu pojazdów			
	Pora dzienna (6.00-22.00)	Pora nocna (22.00-6.00)	Pora dzienna (6.00-22.00)		Pora nocna (22.00-6.00)	
			Suma	% poj. ciężkich	Suma	% poj. ciężkich
dzień powszedni						
8.11.2012	58,2	56,6	228	4,2	79	6,8
9.11.2012	59,2	56,5	235	4,9	96	7,0
12.11.2012	58,7	56,7	225	5,5	100	8,2
13.11.2012	58,7	56,4	235	4,2	102	5,3
średnio	58,7	56,6	231	4,7	94	6,8
weekend						
10.11.2012	52,3	50,5	104	8,6	35	7,4
11.11.2012	51,8	49,8	100	8,9	33	13,6
średnio	52,1	50,2	102	8,7	34	10,4
średnia roczna						
średnio	57,5	55,4	191	5,4	75	7,3

Obliczone przybliżone wartości wskaźników długookresowych wynoszą:

- poziom dziennie-wieczornonocny: $L_{DWN} = 60,5$ dB,
- długotrwały poziom hałasu w porze nocy: $L_N = 55,3$ dB.

Uzyskane wyniki wykazują zgodność warunków akustycznych z obowiązującymi przepisami – jedynie w dni powszednie w porze nocnej poziom hałasu kształtował się na granicy wartości dopuszczalnej. Jak wspomniano wcześniej, nie oznacza to jednak braku subiektywnej dokuczliwości hałasu drogowego.

W roku 2012 w ramach realizacji obowiązków zarządzających drogami wynikających z art. 179 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wykonane zostały mapy akustyczne obszarów położonych w otoczeniu odcinków dróg o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, tj. dla drogi wojewódzkiej nr 432 na odcinku od km 64+100 do 66 +500 na terenie powiatu średzkiego, dla autostrady A2, przebiegającej w północnej części powiatu, tj. od km 187,846 do km 199,820 oraz dla drogi nr 11, od km 302,928 do km 304,302 i od km 305,737 do km 340,721, a także dla drogi S11 od km 14,743 do km 14,810. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, dla terenów objętych przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku w terminie jednego roku od wykonania mapy akustycznej wymagane jest opracowanie programów ochrony przed hałasem. Ze względu na zmianę przepisów dotyczących dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, ustalenia map akustycznych w zakresie przekroczeń obowiązujących standardów wymagają aktualizacji.

3.5. MONITORING PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Rok 2012 był drugim rokiem drugiego cyklu badań poziomu pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku, obejmującego lata 2011–2013. Badania, prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, realizowane są w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa.

Punkty wybiera się w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy,
- w pozostałych miastach,
- na terenach wiejskich.

Dla każdej z powyższych grup terenów wybiera się po 15 punktów, dla każdego roku kalendarzowego.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

Na terenie powiatu średzkiego w roku 2012 pomiary poziomów PEM prowadzono w dwóch punktach: w Środzie Wielkopolskiej przy ulicy Prądyńskiego 1 – punkcie wytypowanym do badań w kategorii terenów *pozostałe miasta*, w miejscowości Sulęcín (gmina Krzykosy) – punkcie wytypowanym do badań w kategorii *tereny wiejskie*.

Zmierzone poziomy składowej elektrycznej pola wynosiły odpowiednio 0,23 V/m i 0,11 V/m – zatem nie występowało przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz.

W tych samych punktach badania przeprowadzono w roku 2009 – w poprzednim, zakończonym cyklu trzyletnim – wtedy również nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego PEM.

W 2012 r., podobnie jak w latach ubiegłych, w trakcie badań na obszarze całej Wielkopolski w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM. Mimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

3.6. MONITORING GOSPODARKI ODPADAMI

Wojewódzką bazę danych, dotyczącą wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz na zbieranie i przetwarzanie odpadów, prowadzi marszałek województwa.

Utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania.

WIOŚ, w ramach monitoringu gospodarki odpadami, gromadzi informacje o:

- kompostowniach i sortowniach,
- spalarniach,
- składowiskach z uwzględnieniem stopnia i sposobu ich zabezpieczenia.

Informacje te uzyskiwane są z ankiet wysyłanych do gmin oraz do podmiotów gospodarczych, weryfikowanych podczas kontroli.

Spalarnie

Na terenie powiatu nie ma spalarni odpadów.

Kompostownie

W gminie Nowe Miasto nad Wartą, w Elżbietowie znajduje się przyzmoła kompostownia odpadów, którą uruchomiono w październiku 2000 r. Właścicielem obiektu jest Phytopharm Kłęka S.A. Ilość kompostowanych odpadów w 2012 roku wyniosła 940,973 Mg suchej masy.

Sortownie

W Pławcach, w gminie Środa Wlkp. znajduje się sortownia niesegregowanych odpadów komunalnych, uruchomiona w lutym 2009 r. Właścicielem obiektu jest PUK Artur Zys Swarzędz. W 2012 r. poddano sortowaniu 30772,67 Mg odpadów; wysortowano:

- metale żelazne kod odpadu: 191202 w ilości 197,49 Mg,
- metale nieżelazne kod odpadu: 191203 w ilości 19,7 Mg,
- tworzywa sztuczne i gumę kod odpadu: 191204 w ilości 10,47 Mg,
- opakowania ze szkła kod odpadu: 150107 w ilości 292,4 Mg,
- opakowania z tworzyw sztucznych kod odpadu: 150102 w ilości 400,72 Mg,
- opakowania z papieru i tektury kod odpadu: 150101 w ilości 1077,85 Mg,
- opakowania wielomateriałowe kod odpadu: 150105 w ilości 14,04 Mg
- minerały kod odpadu: 191209 w ilości 5604,89 Mg,
- inne odpady z mechanicznej obróbki odpadów kod odpadu: 191212 w ilości 23155,11 Mg.

Składowiska odpadów

W 2012 r. na terenie powiatu średzkiego eksploatowano 1 składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Nadziejewo; są też 3 składowiska, których eksploatację zakończono.

Odpady przeznaczone do składowania z terenu miasta i gminy Środa Wlkp. wywożone były na składowisko w miejscowości Nadziejewo. Odpady z gminy Krzykosy i Nowe Miasto nad Wartą kierowane były na składowisko w Witaszyczkach w powiecie jarocińskim. Odpady z gminy Zaniemyśl wywożono na składowisko w miejscowości Mateuszewo w powiecie śremskim. Odpady z terenu gminy Dominowo kierowane były na składowiska w miejscowościach: Witaszyczki w powiecie jarocińskim i Rabowice w powiecie poznańskim.

Wykaz składowisk eksploatowanych na terenie powiatu średzkiego w roku 2012

Lp.	Gmina	Miejscowość	Ilość odpadów składowana w 2012 roku /Mg/	Powierzchnia całkowita składowiska ^{/1/} /ha/	Data uruchomienia	Posiadane decyzje ^{/2/}	Typ składowiska ^{/3/}
1	Środa Wlkp.	Nadziejewo	19300,14	11,01	1995	1,2,3,4,6	IN

Objaśnienia:

/1/ powierzchnia całkowita składowiska to powierzchnia całego terenu (budynki, drogi wewnętrzne, kwatery) należąca do zarządzającego składowiskiem;

/2/ posiadane decyzje: **1** decyzja lokalizacyjna, **2** pozwolenie na budowę, **3** decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji, **4** pozwolenie na użytkowanie, **5** zezwolenie na odzysk lub unieszkodliwienie, **6** pozwolenie zintegrowane na składowanie odpadów z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25.000 ton;

/3/ typ składowiska: **N** odpadów niebezpiecznych, **O** odpadów obojętnych, **IN** odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Wykaz zamkniętych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie powiatu średzkiego

Lp.	Gmina	Miejscowość	Powierzchnia całkowita składowiska /ha/	Data uruchomienia	Data zamknięcia	Rekultywacja
1.	Dominowo	Orzeszkowo	2,5	1993	2010 ^{1,2}	etap prac przygotowawczych (w 2012 r. opracowano projekt budowlany rekultywacji)
2.	Krzykosy	Pięczkowo	3,33	1993	2009 ^{1,2}	nie rozpoczęto prac rekultywacyjnych
3.	Nowe Miasto nad Wartą	Elżbietów	7,0	1992	2009 ¹ /2010 ²	nie rozpoczęto prac rekultywacyjnych

Objaśnienia:

1 – data zaprzestania przyjmowania odpadów,

2 – data decyzji na zamknięcie

Odcieki ze wszystkich czterech składowisk (eksploatowanego i 3 nieeksploatowanych) są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni ścieków.

Na składowiskach prowadzono monitoring w zakresie:

- wód podziemnych – składowiska: Nadziejewo, Orzeszkowo, Pięczkowo, Elżbietów;
- wód powierzchniowych – składowisko: Orzeszkowo;
- gazu składowiskowego – składowisko: Nadziejewo.

Na składowiskach zamkniętych nie prowadzono monitoringu w pełnym zakresie określonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów obowiązującym do dnia 16 maja 2013 r. Obowiązek ten został utrzymany w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.

**Składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Nadziejewo
- eksploatowane**

Na składowisku prowadzono badania wody podziemnej 4 razy w roku. Wody dopływające do składowiska nie wykazały podwyższonych wartości analizowanych parametrów, stąd kwalifikują się do wód o dobrym stanie chemicznym. Wody wypływające ze składowiska w kierunku południowym i południowo-zachodnim wykazują znaczne zanieczyszczenie. Przejawia się to wielokrotnym wzrostem wartości przewodnictwa elektrolitycznego, kadmu, miedzi, cynku

i ogólnego węgla organicznego (szczególnie w dwóch piezometrach) w stosunku do wód stanowiących lokalne tło hydrogeochemiczne w tym rejonie.

Badania gazu składowiskowego przeprowadzono na dwóch kwaterach zrekultywowanych, w kwietniu i listopadzie. Skład gazu charakteryzował się wysoką zawartością tlenu przy nieznacznym udziale dwutlenku węgla i metanu. Skład gazu na kwaterze eksploatowanej badano raz w miesiącu w okresie od stycznia do grudnia. Wyniki analizy składu gazu składowiskowego wykazały wysoką zawartość tlenu (od 12,8% do 21,0%), przy niższym udziale dwutlenku węgla (od < 0,6% do 5,9%) i metanu (od < 0,3% do 12,3 %). W przypadku pomiaru gazu składowiskowego pomierzonego z pochodni do spalania gazu zainstalowanej na kwaterze eksploatowanej, jego skład charakteryzował się niską zawartością tlenu (od < 0,3% do 0,6 %), przy wyższym udziale dwutlenku węgla (od 30,8% do 43,2 %) i metanu (od 56,3% do 60,1 %).

Składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Orzeszkowo

- zamknięte

Wody powierzchniowe badane były z rowu odwodnieniowego, jednokrotnie; badania obejmowały metale (Pb, Cd, Cu, Zn, Cr, Hg), odczyn pH, przewodność elektrolityczną, ogólny węgiel organiczny (OWO), sumę wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), siarczany, chlorki, azot azotanowy, azot amonowy, azot ogólny, ChZT, BZT₅. Stan poniżej dobrego stwierdzono tylko w przypadku ChZT, metali nie klasyfikowano, pozostałe parametry mieszczą się w stanie dobrym.

Badania wody podziemnej wykonano 2 razy w roku. Wody podziemne pobrane na dopływie i odpływie wód ze składowiska zakwalifikowano do II klasy jakości. O klasyfikacji zdecydowały następujące wskaźniki: przewodnictwo, OWO, miedź. Obserwowane zanieczyszczenia mogą mieć charakter naturalny, bądź są wynikiem działalności antropogenicznej związanej z uprawą pól (nawożenie organiczne i mineralne) czy nieuregulowanym systemem gospodarki ściekami (brak kanalizacji sanitarnej). Wyniki badań nie wskazują wyraźnego wpływu składowiska; w stosunku do 2011 roku odnotowano poprawę jakości wód podziemnych w następujących parametrach: OWO, chrom, cynk i ołów.

Badań gazu składowiskowego nie przeprowadzono – brak studni odgazowującej.

Składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Pięzkowo

- zamknięte

W roku 2012 badania wody podziemnej prowadzono na składowisku dwukrotnie. Wody zakwalifikowano do II klasy jakości. Obserwowane zanieczyszczenia (OWO, przewodnictwo) mają charakter naturalny bądź są wynikiem działalności antropogenicznej związanej z uprawą pól (nawożenie organiczne i mineralne) czy nieuregulowanym systemem gospodarki ściekami (brak kanalizacji sanitarnej).

Badań gazu składowiskowego nie przeprowadzono – brak studni odgazowującej.

Składowisko odpadów komunalnych w Elżbietowie

- zamknięte

W roku 2012 badania wody podziemnej prowadzono na składowisku dwukrotnie. Wody zakwalifikowano do II klasy jakości.

Badań gazu składowiskowego nie przeprowadzono – brak studni odgazowującej.

3.7. PODSUMOWANIE

1. W wyniku oceny jakości powietrza pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia substancji podlegających klasyfikacji, strefę wielkopolską, w tym powiat średzki, zaliczono do klasy A, za wyjątkiem ozonu, pyłu PM10 i benzo(a)pirenu, dla których klasą wynikową była klasa C. Ze względu na kryteria dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających klasyfikacji strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, z wyjątkiem ozonu, który zaliczono do klasy C. Zaliczenie strefy do klasy A oznacza, że jakość powietrza atmosferycznego na jej obszarze jest zadowalająca; otrzymanywane stężenia nie przekraczają poziomów podanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu /Dz. U. z 2012 r., poz. 1031/. Przyszłe przedsięwzięcia podejmowane na obszarze strefy nie mogą wpływać na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. Na obszarze strefy powinny być prowadzone działania na rzecz utrzymania jakości powietrza lub jej poprawy.
2. Zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej do 2015 roku należy osiągnąć dobry stan wód.
Wszystkie jednolite części wód badane na terenie powiatu wykazały zły stan wód. Największy wpływ na jakość wód mają punktowe źródła zanieczyszczeń (wprowadzanie do wód niedostatecznie oczyszczonych lub nieoczyszczonych ścieków) oraz zanieczyszczenia obszarowe pochodzące głównie z rolnictwa. Inne ważne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych stanowią także: rozwój terenów rekreacyjnych bez właściwej infrastruktury (kanalizacja, oczyszczalnie) oraz terenów zabudowy mieszkaniowej w ich bezpośrednim sąsiedztwie i niedostateczna sanitacja wsi.
Należy dążyć do poprawy stanu wód w szczególności poprzez: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewniach (budowa równolegle sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, odprowadzanie do wód wyłącznie ścieków oczyszczonych); stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych na terenach użytkowanych rolniczo, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3. Na terenie powiatu średzkiego wyznaczono 2 JCWPd, obie są zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu wód. Badania wód podziemnych wykonane w 2012 r. wykazały jakość wód w granicach III klasy (wody zadowalającej jakości).
4. Monitoring jakości gleby w miejscowości Winna Góra w gminie Środa Wielkopolska nie wykazał potencjalnych zagrożeń dla gleby użytkowanej rolniczo, za wyjątkiem niskiego odczynu pH (gleba kwaśna). Na glebach kwaśnych odczyn jest czynnikiem ograniczającym plonowanie większości roślin uprawnych, a spadek plonu zależy od wrażliwości poszczególnych gatunków.
5. Degradacja klimatu akustycznego środowiska ma miejsce przede wszystkim w sąsiedztwie głównych tras komunikacji drogowej na terenie powiatu. Ze względu na trudności związane z eliminowaniem tego rodzaju konfliktów akustycznych, podstawowe znaczenie ma właściwa polityka w zakresie planowania przestrzennego.
Problem ten dotyczy nie tylko decyzji podejmowanych w stosunku do obiektów będących źródłami hałasu, ale również lokalizowania projektowanej zabudowy i terenów wymagających komfortu akustycznego. Szczególnym zadaniem jest dochowanie starań o zachowanie komfortu akustycznego na terenach, na których aktualnie panują korzystne warunki akustyczne. W związku z presją urbanizacyjną obszarów takich jest coraz mniej, równocześnie wobec powszechności narażenia na hałas powinny one zostać objęte szczególną ochroną.
6. W drugim trzyletnim cyklu pomiarów (2011–2013), zarówno w roku 2011 jak i w roku 2012 nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pól elektromagnetycznych na terenach dostępnych dla ludności na obszarze powiatu i w województwie.

7. Gospodarka odpadami

- a) na terenie powiatu eksploatowano: jedną sortownię niesegregowanych odpadów komunalnych w Pławcach (gmina Środa Wlkp.) i jedną kompostownię w Elżbietowie (gmina Nowe Miasto nad Wartą) oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Nadziejewie (gmina Środa Wlkp.),
- b) ilość odpadów poddanych sortowaniu w sortowni w Pławcach zwiększyła się w porównaniu do roku 2011,
- c) ilość składowanych odpadów na składowisku w Nadziejewie była większa w porównaniu do roku 2011,
- d) na terenie powiatu znajdują się 3 składowiska nieeksploatowane, które posiadają decyzje na zamknięcie; dla jednego z nich w Orzeszkowie w 2012 r. opracowano projekt budowlany rekultywacji; na pozostałych składowiskach żadnych działań w kierunku rekultywacji nie rozpoczęto;
- e) na składowiskach zamkniętych nie prowadzono monitoringu w pełnym zakresie określonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów, obowiązującym do dnia 16 maja 2013 r.; w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r. poz. 523) obowiązek i zakres monitoringu został utrzymany

4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

W 2012 r. WIOŚ w Poznaniu realizował zadania kontrolne określone w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz w „Ogólnych kierunkach działania IOŚ” ustalonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Podstawowym celem przeprowadzonych kontroli była poprawa komfortu życia ludzi i stanu środowiska, dlatego wybór podmiotów do kontroli dokonywany był w oparciu o analizę szeregu uwarunkowań i kryteriów, między innymi takich jak:

- potencjalna uciążliwość zakładu dla środowiska,
- wyniki automonitoringu emisji prowadzonego przez podmioty korzystające ze środowiska,
- wnioski o podjęcie interwencji.

Zestawienie liczbowe działań kontrolnych

Jednostka administracyjna	Liczba					Decyzje wymierzające kary za okres trwania przekroczeń	
	podmiotów gospodarczych w ewidencji WIOŚ	kontroli	zarządzeń pokontrolnych	decyzji ustalających kary biegnące	mandatów karnych	liczba	kwota /tys.zł/
Gmina Dominowo	10	3	3	0	0	0	0
Gmina Krzykosy	8	2	2	0	0	0	0
Gmina Nowe Miasto	16	5	2	0	20	0	0
Miasto i Gmina Środa Wlkp.	45	13	10	0	3	0	0
Gmina Zaniemyśl	11	3	1	0	0	0	0
Powiat średzki	90	26	18	0	5	0	0

5. POWAŻNE AWARIE

W 2012 roku na terenie powiatu średzkiego nie było zakładów zakwalifikowanych do Zakładów o Dużym Ryzyku (ZDR) jak i Zakładów o Zwiększonym Ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii.

Jeden zakład (Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego w Środzie Wlkp. Sp. z o.o.) zaklasyfikowano do grupy pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie, które ze względu na ilość substancji niebezpiecznej, jaka może znajdować się w zakładzie, nie klasyfikują się do grup ZZR lub ZDR, ale z uwagi na rodzaj substancji, prowadzone procesy technologiczne lub usytuowanie instalacji, stanowią zagrożenie dla środowiska.

Rejestr nie obejmuje stacji paliw, które również mogą być potencjalnym miejscem wystąpienia poważnych awarii.

Zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

W roku 2012 na terenie powiatu średzkiego nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnej awarii, ani poważne awarie.